

Skjøtselplan for Nøkkeleidet, slåttemark

Kvænangen kommune, Troms fylke

Gunn-Anne Sommersel

Skjøtselplan for Nøkkeleidet, slåttemark

Kvænangen kommune, Troms fylke

Ecofact rapport: 234

www.ecofact.no

Referanse til rapporten: Sommersel. G.-A. 2012. Skjøtselplan for Nøkkeleidet, slåttemark. Kvæningen kommune, Troms fylke. Ecofact rapport 234, 13 s.

Nøkkelord: Nøklan, dunhavreeng, einer, ridderspore

ISSN: 1891-5450

ISBN: 978-82-8262-232-5

Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Troms

Prosjektleder hos Ecofact: Gunn-Anne Sommersel

Samarbeidspartnere:

Prosjektmedarbeidere:

Kvalitetssikret av: Geir Arnesen

Forside: Slåttemarka på Nøkkeleidet , Nøklan
Foto: Gunn-Anne Sommersel

www.ecofact.no

INNHOLD

1	GENERELL DEL	1
1.1	SLÅTTEMARKSUTFORMINGER I NORD NORGE	1
1.2	GENERELLE RÅD VED SKJØTSEL OG RESTAURERING AV VERDIFULLE SLÅTTEMARKER	2
1.2.1	<i>Skjøtsel</i>	2
1.2.2	<i>Restaurering</i>	2
2	SPESIELL DEL	4
2.1	SØKBARE EGENSKAPER (FOR NATURBASE).....	4
2.2	OMRÅDEBESKRIVELSE (FOR NATURBASE OG SOM GRUNNLAG FOR SKJØTSELSPLANEN).....	4
2.2.1	<i>Innledning</i>	4
2.2.2	<i>Beliggenhet og naturgrunnlag</i>	4
2.2.3	<i>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper</i>	4
2.2.4	<i>Artsmangfold</i>	5
2.2.5	<i>Bruk, tilstand og påvirkning</i>	5
2.2.6	<i>Fremmede arter</i>	5
2.2.7	<i>Kulturminner</i>	5
2.2.8	<i>Skjøtsel og hensyn</i>	5
2.2.9	<i>Del av helhetlig landskap</i>	5
2.2.10	<i>Verdibegrunnelse</i>	6
2.3	SKJØTSELSPLAN	6
2.3.1	<i>Mål</i>	6
2.3.2	<i>Aktuelle tiltak</i>	7
2.3.3	<i>Utstyrsbehov</i>	7
2.3.4	<i>Oppfølging</i>	8
3	KILDER	9
4	ORTOFOTO/KART	10
5	ARTSLISTE	13

1 GENERELL DEL

(Hentet fra mal for skjøtselplaner utformet av DN)

Slåttemark er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemark som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemark med styvingstrær som blir høstet ved lauving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad alt for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vadefugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemark stor betydning for mange truete beitemarksopper. Slåttemark kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har de høyest artsmangfold per m² og også de største bestandene av flere truete engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige ”levende genbanker”. I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truete naturtyper.

1.1 Slåttemarksutforminger i Nord Norge

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Nord-Norge og dermed gir denne regionen et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Nordland finnes fine dunhavreenger med forekomst av bl.a. rødflangre, brudespore, vill-lin, harerug, fjellfrøstjerne og jåblom på skjellsand. Slik eng er tidligere registrert

bl.a. på Kjerringøy, Bodø kommune. Ved Kvarv i Sørfold fantes en annen utforming av dunhavreeng med arter som gulmaure, gjeldkarve og småengkall (Norderhaug 1988). Boreal slåtteeng (G7) finnes også i Nord-Norge, men her mangler sørlige arter (Fremstad & Moen 2001). Artsrike kalkenger finnes bl.a. på Skogsholmen i Vega kommune. Skogstorkenebb-ballblomeng (G13) er karakteristiske for Nord-Norge og tidligere registrert bl.a. ved Jarfjorden i Finnmark med forekomst av bl.a. flere marikåpearter, sølvbunke, fjelltimotei, hvitbladtistel, gulaks, ryllik, småengkall og harerug (Norderhaug 1988). Enger med et spesielt artsinventar er Finnmarksfrøstjerneeng og silkenellikeng (G9) som er registrert i Talvik og Anarjohka i Alta respektive Porsanger, Lebesby, Tana og Sør-Varanger (Alm et al. 1994, Fremstad & Moen 2001). Eksempler i god hevd finnes sannsynligvis ikke lenger, men svakt gjengrodde enger med mye finnmarksfrøstjerne og/eller russkjeks er registrert. Ved Makkenes i Vadsø finnes fine slåttemarklokaliteter som nå beites. Artsrike rester av tidligere slåttemark i tilknytning til sanddynesystemer (dyneeng W2a,b) finnes fortsatt i Nord-Norge bl.a. i Finnmark. De har imidlertid ikke vært i bruk på lang tid (Vibekke Vange pers. medd.).

1.2 Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker

1.2.1 Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsformen, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent!

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes/eventuelt hesjes før det fjernes. Bakketørkinga viktig for at frøene til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut ”godbitene” slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermarilhånd er det særlig viktig at en unngår vårbeite.

1.2.2 Restaurering

Når det gjelder restaurering av enger som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteareal er det viktig å ikke sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltakene er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteeenger som *ikke* har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstrær må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egna steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær og brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskudd, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet nedenfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre somre må de døde trærne fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjødurt eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljå eller krattrydder. Eventuelle felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregnen med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten.

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se: Skjøtelsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på DN's hjemmesider: <http://www.dirnat.no/content/1916/>

2 SPESIELL DEL

2.1 Søkbare egenskaper (for naturbase)

Navn på lokaliteten Nøkkeleidet		Kommune Kvænangen	Områdenr.
ID i Naturbase	Registrert i felt av: Gunn-Anne Sommersel		Dato: 07.08.2012
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige) 2011 – Geir Arnesen (Ecofact) og Alicia Sánchez Mora			Skjøtelsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype (% andel): D01 – Slåttemark (100%) Tilleggsnaturtyper:		Utforminger (% andel): D0103 – Sølvbunke-eng (44%) D0108 – Frisk/tørr, middels baserik eng nordpå (48%) D0112 – Fuktig, middels næringsrik eng (7%)	
Verdi (A, B, C): B (viktig)		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11) Ingen			
Stedkvalitet	Tilstand/Hevd	Bruk (nå):	
< 20 m	X God	Slått	Torvtekt
20 – 50 m	Svak	Beite X	Brenning
50-100 m	Ingen X	Pløying	Park/hagestell
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	
		Vegetasjonstyper:	
		G3 – Sølvbunke-eng	
		G8 – Frisk/tørr, middels baserik eng nordpå	
		G12 – Fuktig, middels næringsrik eng	

2.2 Områdebeskrivelse (for Naturbase og som grunnlag for skjøtelsplanen)

2.2.1 Innledning

Kartleggingen er gjort i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsplan for lokaliteten. Området er tidligere kartlagt av Geir Arnesen (Ecofact) og Alicia Sánchez Mora, i forbindelse med kartlegging av Skorpa-Nøkklan landskapsvernområde i 2011. Beskrivelsen av årets kartlegging vil erstatte de tidligere beskrivelsene.

2.2.2 Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger ved gården Nøkkeleidet på vestsiden av øya Nøkklan i Kvæangsfjorden, Nord-Troms. I vest er det overgang til fjæresonesystemer, i sør er det store rasmarker, mens det i øst og nord er overgang til skog. Enga ligger på en marin avsetning, men tilsig fra svært baserike områder på alle kanter fra dolomittområdene på Nøkklan gjør at også eng har baserikt substrat.

2.2.3 Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er slåttemark (D01), med tre utforminger. Frisk til tørr, middels baserik eng nordpå (D0108) framstår med dunhavre som viktigste gras og med enkelte

kalkkrevende urter som fjelltistel og fjellfrøstjerne. I tillegg er det godt med sibirgrasløk i denne delen av enga. Sølvbunke-eng (D0103) og fuktig, middels næringsrik eng (D0112) i opptrer i mosaikk med de mer baserike delene innenfor deler av lokaliteten. Disse to engtypene kan sees på som gjengroingsstadier av D0108.

2.2.4 *Artsmangfold*

Det ble funnet 44 arter i årets kartlegging.

Det mest artsrike området er utformingen frisk til tørr baserik eng nordpå. Dominerende gras her er dunhavre (*Avenula pubescens*), rødsvingel (*Festuca rubra*) og seterrapp (*Poa pratensis* ssp. *alpigena*). Ellers er det mye urter som sibirgrasløk (*Allium schoenoprasum* ssp. *sibiricum*), fjelløyentrøst (*Euphrasia wettsteinii*), skogstorkenebb (*Geranium sylvaticum*), ryllik (*Achillea millefolium*), blåklokke (*Campanula rotundifolia*), følblom (*Leontodon autumnalis*), tiriltunge (*Lotus corniculatus*), gjeldkarve (*Pimpinella saxifraga*), flekkmure (*Potentilla cranzii*), engsoleie (*Ranunculus acris*), småengkall (*Rhinanthus minor*), fjelltistel (*Saussurea alpina*), fjellfrøstjerne (*Thalictrum alpinum*), ballblom (*Trollius europaeus*), fuglevikke (*Vicia cracca*).

I de områdene hvor gjengroing er kommet lengre, dominerer enten sølvbunke (*Deschampsia cespitosa*) eller mjøduert (*Filipendula ulmaria*). Øverst er det også en del einerbusker (*Juniperus communis*).

2.2.5 *Bruk, tilstand og påvirkning*

Området blir ikke slått lenger, og gror sakte igjen. Dette gjelder særlig i områder med mer nitrogen tilgjengelig. Området blir beitet av sau.

2.2.6 *Fremmede arter*

Ridderspore (*Delphinium* sp.) er en fremmed art med status NK (ingen kjent risiko) i Artsdatabankens liste over fremmede arter 2012.

2.2.7 *Kulturminner*

Det er tidligere registrert en hustuft fra før-reformatisk tid i enga. Den er automatisk fredet.

2.2.8 *Skjøtsel og hensyn*

Skal lokaliteten beholde sin status som slåttemark, bør området snarest settes i hevd. Noe restaurering er nødvendig, hovedsakelig fjerning av einer og noe oppslag av bjørk. I tillegg må det gjøres et arbeid med fjerning av gamle visne plantedeler i bunnskiktet, samt ekstra innsats med begrensning av sølvbunketuer. Området bør også skjermes mot sauebeite.

2.2.9 *Del av helhetlig landskap*

Slåtteeenga er en del av et helhetlig landskap, med hus, hustufte, hage og utmark.

2.2.10 Verdibegrunnelse

Slåttemarka er en del av et helhetlig landskap. Den har beholdt flere av sine opprinnelige kvaliteter selv om den ikke drives lenger. Jordsmonnet er relativt kalkrikt, og har potensiale for nokså høy artsrikdom. Verdien settes dermed til B (viktig).

2.3 Skjøtselsplan

DATO skjøtselsplan: 31.12.2012	UTFORMET AV: Gunn-Anne Sommersel		FIRMA: Ecofact Nord AS	
UTM 34W 530796, 7756198	Gnr/bnr. 40/1 og 40/3	AREAL (nåværende): 17 daa	AREAL etter evt.restaurering:	Del av verneområde? Ja
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn:			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Har ikke vært i kontakt med grunneier, dette etter avtale med Fylkesmannen i Troms	

2.3.1 Mål

Hovedmål for lokaliteten: Hovedmålet for skjøtsel av slåttemarka på Nøkkeleidet i Kvænangen kommune, Troms fylke er å få området tilbake til en tilstand av slåttemark i god hevd.

Konkrete delmål

- Bunnsjikt bør være uten visne plantedeler som dekker bunnen innen 2 år.
- Ingen einerbusker innenfor avgrensning innen 5 år.
- Uten tuedannelse av sølvbunke innen 10 år

Eventuelle spesifikke mål for delområde(r)

- Reduksjon av andelen sølvbunkeeng innen 10 år (delområde 8).

Tilstandsmål arter

- Småvokste urter spredt i hele lokaliteten (innen 10 år)

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing

- Redusere mengden sølvbunke slik at den ikke lenger er dominerende art, men inngår i jevn blanding med andre arter i enga.
- Redusere mengden mjødukt slik at den ikke lenger er dominerende art, men inngår i jevn blanding med andre arter i enga innen 5 år (delområde 7 og 9).

- Være oppmerksom på om ridderspore sprer seg videre, og redusere bestanden om nødvendig.

2.3.2 Aktuelle tiltak

	Prioritering (år)	Ant daa og kostnad/daa	Kontroll: (Dato)
<p>Generelle tiltak:</p> <p>Årlig slått uten bruk av tunge maskiner. Tohjulstraktor med slåttekniver kan brukes. Unngå også redskaper som sliter av/fliser opp plantene.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slåttetidspunkt nærmest mulig det tradisjonelle, vanligvis seint på sommeren • Bakketørrking eller hesjing av høyet • Høyet må fjernes etterpå, høy som ligger igjen gjødsler området • Unngå å gjødsle området • Unngå beite • Unngå biler, traktorer eller liknende som stamper jorda sammen 	1) 2013	ca 17 daa	
<p>Aktuelle restaureringstiltak:</p> <p>Einerbuskene bør fjernes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ryddes best manuelt med motorryddesag, motorsag, busksaks og/eller ryddekniv. • Arbeidet kan gjerne utføres seinhøstes på frossen mark. • Buskene kappes så lavt som mulig • Avfallet må ikke bli liggende, men fjernes ut av området for å unngå gjødslingseffekt. 	2) 2014	ca 0,2 daa	
<p>Vissent gress og andre visne planter i bunnsjiktet må fjernes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det beste er å bruke rive. • Tungt maskineri må ikke brukes. • Tohjulstraktor med rive kan brukes 	1) 2013	ca 17 daa	
<p>Reduksjon av mjørdurt og andre storvokste urter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjelder særlig delområde 7 og 9 • Urtene bør slås 2 ganger i sesongen de første årene • Ved tidligslåtten slås de et stykke opp på stengelen slik at ikke småvokste urter skades. Man bør fjerne avskjært materiale etter tidligslått også. • Neste slått er den ordinære slåtten hvor disse områdene behandles likt med resten 	1) 2013	ca 1,5 daa	
<p>Store tuer av sølvbunke bør skjæres av</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjøres helst ved hjelp av spade. Det er tungt arbeid, og det anbefales å dele området med sølvbunke inn i flere seksjoner, for deretter å jobbe med en seksjon pr år inntil man har jobbet seg gjennom hele. • Unngå beitepusser som hakker opp graset, og gir gjødslingseffekt. 	2) 2014	ca 7,5 daa	
<p>Unngå beite – eventuelt må området gjerdes inn</p>	2013		
<p>Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:</p>			

2.3.3 Utstyrskrav

- Utstyr til slått: Tohjulstraktor med slåttekniver og rive. Ved hesjing trengs staur og streng.

- Rydding av busker: Ryddesag eller liknende
- Spade
- Eventuelt gjerdestolper og netting til inngjerding av området.

2.3.4 Oppfølging

Skjøtselsplanen bør evalueres innen 5 år

Utbredelse av sølvbunke bør overvåkes for å se om tiltakene er tilstrekkelig for å redusere dem

Andelen småvokste urter i tidligere sølvbunkemark bør registreres

Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtselsavtale parter:			
ANSVAR: Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtselsplanen.			

3 KILDER

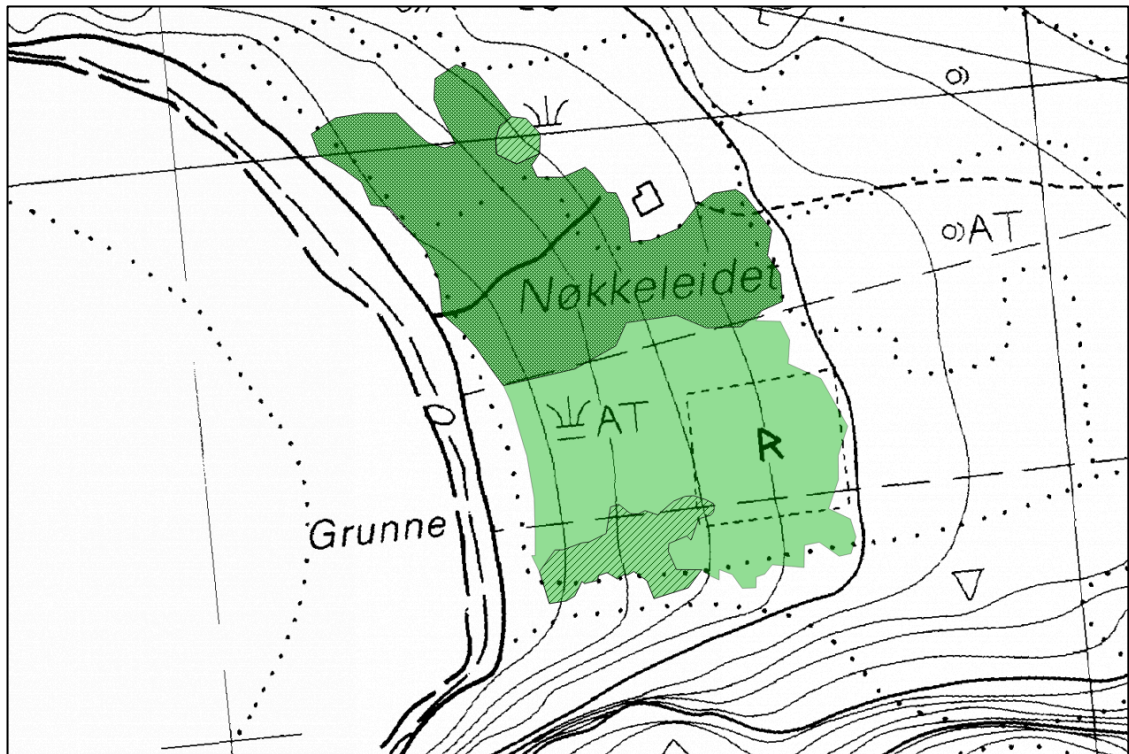
Arnesen G. 2012. Naturtypekartlegging i Skorpa-Nøklan landskapsvernområde. Ecofact rapport 172, 81 s.

Direktoratet for naturforvaltning (2007): *Kartlegging av naturtyper. Verdsetting av biologisk mangfold*. DN-håndbok 13 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Fremstad, E. (1997). Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 1-279.

Norderhaug, A., Austad, I. og Hauge, L. (red.) (1999). *Skjøtelsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget. (Internettutgave: www.dirnat.no).

4 ORTOFOTO/KART

Figur 1. Oversiktskart over slåttemark ved Nøkkeleidet på øya Nøklan i Kvænangen kommune. Delområde merket med skrålinjer har utformingen fuktig, middels næringsrik eng (D0112) i mosaikk med utformingen frisk til tørr baserik eng nordpå (D0108). Delområde merket med rutemønster har utformingen sølvbunkeeng (D0103) i mosaikk med frisk til tørr baserik eng nordpå (D0108). Resterende del av avgrensningen har utformingen D0108 med mye dunhavre og en god del urter.

Figur 2. Slåttemark med utforming frisk til tørr middels baserik eng nordpå (D0108) ved Nøkkeleidet på øya Nøklan i Kvænangen kommune. Her ser vi dunhavre (*Avenula pubescens*) som dominerende gras. Sannsynligvis har denne utformingen dekket mesteparten av enga før sølvbunke (*Deschampsia cespitosa*) og mjødurt (*Filipendula ulmaria*) tok over deler av området.

Figur 3. Slåttemark med utforming frisk til tørr middels baserik eng nordpå (D0108) ved Nøkkeleidet på øya Nøklan i Kvænangen kommune. I øvre deler av enga har einer (Juniperus communis) kommet inn som en gjengroingsart.

Figur 4. Slåttemark ved Nøkkeleidet på øya Nøklan i Kvænangen kommune. Her med sølvbunke (Deschampsia cespitosa) som dominerende art i deler av slåttemarka.

Figur 5. Slåttemark ved Nøkkeleidet på øya Nøklan i Kvænangen kommune. Her med mjødurt (Filipendula ulmaria) som dominerende art i deler av slåttemarka.

Figur 6. Ridderspore (*Delphinium spp.*) er en fremmed art, med status NK (ingen kjent risiko) som er spredt fra hagen ved slåttemarka på Nøkkeleidet, på øya Nøklan i Kvænangen kommune.

5 ARTSLISTE

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik
<i>Agrostis capillaris</i>	Engkvein
<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik
<i>Alchemilla</i> sp.	Marikåpe
<i>Allium schoenoprasum</i> ssp. <i>sibiricum</i>	Sibirgrasløk
<i>Avenula pubescens</i>	Dunhavre
<i>Betula pubescens</i>	Bjørk
<i>Bistorta vivipara</i>	Harerug
<i>Caltha palustris</i>	Bekkeblom
<i>Campanula rotundifolia</i>	Blåklokke
<i>Carum carvi</i>	Karve
<i>Delphinium</i> sp.	Ridderspore
<i>Deschampsia cespitosa</i>	Sølvbunke
<i>Equisetum arvense</i>	Åkersnelle
<i>Equisetum pratense</i>	Engsnelle
<i>Euphrasia wettsteinii</i>	Fjelløyentrøst
<i>Festuca rubra</i>	Rødsvingel
<i>Filipendula ulmaria</i>	Mjødurt
<i>Geranium sylvaticum</i>	Skogstorkenebb
<i>Geum rivale</i>	Enghumleblom
<i>Juniperus communis</i>	Einer
<i>Lathyrus pratensis</i>	Gulskolm
<i>Leontodon autumnalis</i>	Følblom
<i>Lotus corniculatus</i>	Tiriltunge
<i>Myosotis decumbens</i>	Fjellminneblom
<i>Parnassia palustris</i>	Jåblom
<i>Pimpinella saxifraga</i>	Gjeldkarve
<i>Poa alpina</i>	Fjellrapp
<i>Poa pratensis</i> ssp. <i>alpigena</i>	Seterrapp
<i>Potentilla crantzii</i>	Flekkmure
<i>Ranunculus acris</i>	Engsoleie
<i>Rhinanthus minor</i> s.l.	Småengkall
<i>Rubus saxatilis</i>	Teiebær
<i>Rumex acetosa</i>	Engsyre
<i>Rumex longifolius</i>	Høymol
<i>Saussurea alpina</i>	Fjelltistel
<i>Sedum acre</i>	Bitterbergknapp
<i>Sorbus aucuparia</i>	Rogn
<i>Stellaria graminea</i>	Grasstjerneblom
<i>Thalictrum alpinum</i>	Fjellfrøstjerne
<i>Triplospermum maritimum</i>	Strandbalderbrå
<i>Trollius europaeus</i>	Ballblom
<i>Urtica dioica</i>	Stornesle
<i>Vicia cracca</i>	Fuglevikke